

Prof. Dr. Jale İnan, Aziz ve Mesture Ogan'ın kızı olarak İstanbul Erenköy'de dünyaya geldi (1). Aziz Ogan'nın babasının Gebze'deki yazlık evlerinden komşusu olan İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nin kurucusu ressam - arkeolog Osman Hamdi Bey, genç Aziz'in güzel sanatlar ile eski eserlere olan ilgi ve yeteneklerini sezerek onu bu konularda çalışması için yönlendirdi. Sanay-i Nefise Mektebi'nde resim eğitimi aldıktan sonra Asar-ı Atika Müzeleri'ne girerek uzun yıllar hizmet veren ve Cumhuriyetin ilk aydın kuşağının bir temsilcisi olan Aziz Ogan beş çocuğunun da eğitimine önem verdi. Kızı Jale, babasının farklı görev yerleri nedeniyle orta eğitimini İzmir Fransız Mektebi'nde (2), lise eğitimini ise İstanbul Erenköy Lisesi'nde tamamladı. 1933 yılında lise eğitimini tamamlayan Jale Ogan, çocuk yaşlarından itibaren tanıdığı arkeolojiyi kendine meslek olarak seçmeğe karar verdi (3). O yıllarda Türkiye'de henüz arkeoloji eğitimi verecek bir kurum olmadığından, arkeoloji eğitimine başlamak üzere Alexander von Humboldt bursuyla Berlin'e gitti, bir yıl sonra Türk Hükümeti'nin verdiği devlet bursuyla eğitimine Almanya'da devam etti (4). Jale Ogan Almanya'da zoru başardı, bir yarıyıl gibi kısa bir sürede Almanca'nın temel gramerini kavradı, daha sonra bu Almanca'sıyla Grekçe ve Latince öğrendi, 2. Dünya Savaşı sırasında en fazla +10°'ye kadar ısıtılan kütüphanelerde çalıştı, bombardımanlar sırasında elinde doktorasıyla sığınaklara koştu ve bu ağır şartlar altında 1943 yılında Prof. Dr. G. Rodenwaldt'in yanında arkeoloji eğitimini doktor ünvanıyla tamamladı.

1943'te İstanbul'a döndüğünde, İstanbul Üniversitesi'nde henüz Arkeoloji Bölümü olmadığından, İlkçağ Tarihi Bölümü'nde Prof. Dr. M. Emin Bosch'un yanına asistan olarak atandı ve Roma Sikkeleri üzerine araştırmalar yaptı.

1944 yılında bugünkü adı İstanbul Teknik Üniversitesi olan Mühendis Mektebi'nin doçentlerinden Mustafa İnan ile evlendi (5) ve bir süre sonra biricik oğulları Hüseyin İnan dünyaya geldi.

1946 yılında yeni üniversite kanunuyla İstanbul Üniversitesi'nde Prehistorya ve Arkeoloji Bölümü kurulmuş, Prof. Dr. A. Müfit Mansel Bölüm Başkanlığı'na atanmıştır. Dr. Jale İnan'da onun yanında asistan olarak çalışmaya başladı. Ancak kuruluş aşamasında bölümde sadece iki kişi olduklarından, Jale İnan bir yandan ders verirken, diğer yandan da Türkçe kaynak bulma sıkıntısında olan öğrencilerin çevirilerine yardımcı oldu, Bölüm Kitaplığı'nı ve Fotoğraf Laboratuvarı'nı kurdu, hatta Prof. Dr. A. Müfit Mansel'in derslerinde projeksiyonu kullandı.

Aynı yıl Perge'de başlatılacak kazıların ön hazırlıklarını yapmak üzere Prof. Dr. A. Müfit Mansel tarafından Antalya'ya gönderildi. Bunu ertesi yıl Side kazısı takip etti. Savaş sonrası yıllarda arkeolojik çalışmaları gerçekleştirmek büyük zorlukların aşılmasını gerektiriyordu (6). O günlerin zorluklarını Jale İnan "Side'nin Roma Devri Heykeltraşlığı" kitabının önsözünde şöyle dile getirir: *»Bu işler bugünkü gibi pek kolay değildi. Aksu Köy Enstitüsü'nden sağladığımız bir kamyonetle kazı malzemesini de yanımıza alarak bir öğle yemeğinden sonra yola çıktık. Yollar çok bozuktu, sürat yapamıyorduk. Peri Köprüsü çökmüş olduğundan ırmak yatağını aşmak zorunda kaldık; bu sırada kamyonet arıza yaptı, saatlerce orada kaldık ve ancak karanlık bastığında Side'ye varabildik. Sideliler, daha önceden haberli olduklarından, köy meydanında toplanmışlar, merak ve heyecanla bizi bekliyorlardı. Kamyoneti elbirliğiyle boşaltıp kamp için uygun gördükleri büyük liman tarafındaki kumsala iki çadır kurarak yatacak yerimizi sağladılar.«*

Jale İnan'ın 1946 yılında başlayan kazı hayatı, 1975 yılından sonra resmen kazı başkanlıklarını da üstlendiği Perge, Side kazılarının yanı sıra Kremna, Boubon, Lyrbe-Seleukeia kurtarma kazılarıyla devam etti. Çalıştığı tüm antik kentlerde restorasyon çalışmalarına önem verdi, akrabası Selma ve Ragıp Devres'in maddi katkılarıyla 1962 yılında Side Müzesi'nin kurulmasını sağladı (7). Aynı şekilde Side'deki Vespasian Anıtı'nın onarımını ve yine Side'deki Apollon Tapınağı'nın "Kısmi Anastylis"ini (yeniden ayağa kaldırma) gerçekleştirdi.

Meslek hayatında çok sayıda yayın yapan Jale İnan'ın en önemli uzmanlık alanı heykel sanatı oldu, bu konuda çok sayıda değerli eser verdi. Heykel sanatı konusunda ki ilk araştırmalarına, 1947 yılında başlayan Side Kazıları'nda heykeltraşlık yapıtlarının yayınının Prof. Dr. A. Müfit Mansel tarafından kendisine verilmesiyle başladı, bu da mesleki yaşamında bir dönüm noktası oldu. Berlin'deki öğrenimi sırasında büyük ilgi duyduğu bu alanda çalışma şansı onun zaman içerisinde dünyaca ünlü bir antik dönem heykel uzmanı olmasını sağladı. Özellikle heykel parçalarının birleştirmesindeki yeteneği, 80'li yıllarda Perge'den Boston'a kaçırılan bir Herakles Heykeli parçasını fotoğraflardan tespit etmesini sağladı. Jale İnan Antalya Müzesi'nde bulunan bu heykelin alt parçasının mülajını alıp, Boston'a giderek parçaları birleştirdi ve bu şekilde eserin Türkiye'den kaçırılmış olduğunu ispatladı (8) ve heykel parçasının iade edilmesi için yasal süreci başlattı. Fotoğrafla belgeleme arkeolojik çalışmaların ilk ve en önemli aşamalarından biridir. Bu konuya çok önem veren Jale İnan özellikle çekimlerde çok titiz davrandı ve arkeoloji dünyasında başarılı fotoğrafçılığıyla tanındı (9).

Arazi çalışmalarının çoğunu Antalya Bölgesi'nde gerçekleştiren Jale İnan, Antalya Arkeoloji Müzesi'nin gelişmesine de, bizzat katkıda bulundu, hatta zengin kişisel kitaplığını da bu kuruma bağışladı(10).

İstanbul Üniversitesi'nde kırk yıl hizmet veren, iki nesil boyunca çok sayıda arkeologun yetişmesine katkıda bulunan Jale İnan, yaşamı boyunca gerçekleştirdiği çok yönlü çalışmalarıyla arkeoloji dünyasını damgasını vuran bir kişi olmayı da başardı.

N. Atik – A. Öztürk